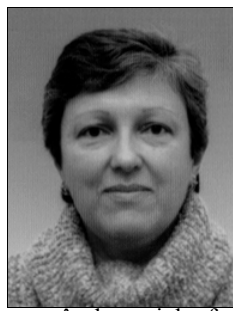

ASIGURAREA CALITĂȚII ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PROFESIONAL ȘI TEHNIC

a BĂLĂȘOIU

Facultății de Electro-
Craiova. În calitate de
IUG SA Craiova, a
funcțiune Mașina de
ntru prese încălzite
t este profesoară în
versitar, autoare de
uxiliare didactice și
ormator al Consiliului Național pentru
Curriculum.

a BĂLĂȘOIU

U este absolventă a
ecanică din Craiova.
ducție la IA ARO –
IUG SA – Craiova
preвете de inovator.
ară în învățământul
de manuale și auxi-
preocupări notabile
în domeniul reformei învățământului
profesional și tehnic.

REZUMAT. Obținerea calității în desfășurarea programelor de formare oferite de învățământul profesional și tehnic (ÎPT) este un proces pe termen lung care necesită o planificare și o organizare atente. Unul dintre pașii care trebuie parcurși în vederea dezvoltării unui sistem de asigurare a calității în cadrul școlilor este autoevaluarea performanței școlii în raport cu anumite declarații privind calitatea. Cadrul de Autoevaluare prezentat se bazează pe Cadrul de Referință European (CRE) a cărui structură de bază cuprinde patru elemente interrelaționate: planificare → acțiune → verificare → reacție. Cadrul bazat pe standarde pentru asigurarea calității în unitățile ÎPT conține opt declarații privind calitatea și o serie de indicatori de performanță asociați fiecăreia. Fiecărui indicator îi corespunde o listă de dovezi propuse pentru a fi colectate în vederea susținerii rezultatelor și performanței unei școli. În cadrul unităților ÎPT nu există toate elementele descrise în aceste liste și de aceea, ele trebuie create în cadrul generos al planurilor de dezvoltare pe termen lung și îmbunătățite continuu. În cadrul lucrării, accentul se pune pe procesul instructiv (predare – învățare – evaluare) și pe cultura organizațională și pentru aceste componente ale sistemului se prezintă principalele elemente ale Cadrului de Autoevaluare.

ABSTRACT. Getting the quality during the process of the forming programs offered by vocational and technical education (VET) is a long-term process that needs a careful structure and planning. One of the steps that needs to be done for developing a sure system of the quality inside the school frame is the self-evaluation system of the school performances reported to some marks of quality. The presented Self-evaluation Frame is based on European Reference Frame (ERF) which based structure includes four inter-connection elements: planning → action → check → feed-back. The frame is based on standards for the insurance system of the quality inside the VET units and contains eight items of quality and a series of indicator affiliate for each item. For each indicator there is a list which contains proposed proves to correct and check and finally to sustain the school performances and results. There are not all the elements described in these lists, inside the VET units, so they must be created in a generous long-term developing and improving planning frame and up-date them. During our work we try to put our emphasis on the didactic process (teaching – learning – evaluating), on our organizational experience and for these components of the system which they are presented here as the main elements of the Self-evaluation Frame.

1. INTRODUCERE

După cum se cunoaște deja nu numai de către persoanele care activează, cu diferite atribuții, în sistem, învățământul românesc parcurge o perioadă de modernizare a cărei țintă o constituie acordarea cu sistemele de învățământ din țările Uniunii Europene, ținând cont de specificul și valorile țării noastre. Această acordare vizează atât transformări structurale, cât și transformări calitative.

Asigurarea calității în învățământul profesional și tehnic (ÎPT) este proiectată a se realiza printr-un proces de autoevaluare anuală, în conformitate cu un cadru bazat pe Cadrul de Referință European și care cuprinde un total de 8 declarații de calitate, fiecare fiind definită printr-un număr de indicatori de performanță în raport cu care se evaluează și se apreciază performanțele fiecărei organizații. În anul

școlar 2004 – 2005 se aplică procesul de autoevaluare doar pentru declarația de calitate 5: „predare și învățare”.

Principala responsabilitate în îmbunătățirea calității și standardelor ofertei ÎPT le revine unităților școlare care asigură această formă de educație. Este vital ca instituțiile ÎPT să depună eforturi pentru a gestiona și îmbunătăți calitatea ofertei lor, folosind metode de asigurare a calității clar definite și aprobate pentru a evalua în mod regulat toate aspectele ofertei lor. Ca parte a monitorizării și îmbunătățirii calității ÎPT, unitățile școlare își încurajează personalul și echipele de program să realizeze analize și evaluări ale performanței lor. Această autoevaluare și planul de îmbunătățire care rezultă sunt folosite ca parte a sistemului de management al calității, împreună cu evaluările externe ale calității și exercițiile de comparare cu alte instituții.

NOUA VIZIUNE ASUPRA CALITĂȚII EUROPENE

Toate unitățile ÎPT realizează un raport anual de auto-evaluare, a cărui esență o constituie evaluarea bazată pe răspunsurile la indicatorii de performanță ai modelelor interne și/sau externe de asigurare a calității. În întocmirea raportului lor de autoevaluare, unitățile ÎPT trebuie să realizeze aprecieri asupra performanței lor și să identifice punctele tari, punctele slabe și alte aspecte ale ofertei lor care au nevoie de îmbunătățire. Toate aprecierile trebuie sprijinite de dovezi solide.

Autoevaluarea realizată de unitățile ÎPT sub propriul control și sub propria responsabilitate poate fi definită ca un proces sistematic și progresiv de evaluare în care unitățile școlare colectează și analizează dovezile pentru a realiza aprecieri asupra performanței lor în raport cu obiectivele stabilite. Procesul de autoevaluare și îmbunătățire continuă trebuie să includă:

- evaluarea performanței;
- raportul de autoevaluare;
- planul de îmbunătățire, țintele îmbunătățirii și planurile de acțiune;
- monitorizarea și analiza măsurii în care s-au realizat planurile de dezvoltare și acțiune și s-au atins țintele;
- evaluarea externă.

2. BENEFICIILE AUTOEVALUĂRII ȘI ASIGURĂRII CALITĂȚII

Unitățile școlare au diferite tipuri de clienți, fiecare cu cerințe și așteptări diferite. Oferta de învățământ trebuie să ia în considerare nevoi variate de calificare și trebuie elaborată într-un asemenea mod încât să satisfacă cerințele:

- *elevilor*, care doresc posibilități de învățare corespunzătoare aspirațiilor lor profesionale și personale. Este necesar ca aceste calificări să constituie un „pașaport” pentru angajare, certificând abilitățile și competențele elevului;
- *angajatorilor*, care doresc calificări valide și fidele, recunoscute prin acreditarea calității și nivelului de competență al angajaților;
- *sectoarelor publice*, care doresc ca oferta ÎPT să poată susține dezvoltarea economică și să sprijine politicile guvernamentale.

Asigurarea calității ofertei de învățământ este menită să ofere certitudinea că respectivele competențe sunt semnificative și creează beneficii concrete pentru elevi, angajatori, autorități publice și pentru unitățile ÎPT.

Beneficii pentru elevi:

- standarde ridicate pentru învățarea individuală;
- capacitate crescută de ocupare a unui loc de muncă;
- egalitatea șanselor;
- mai bună informare despre posibilitățile de învățare și traseele de dezvoltare;
- implicare activă în desfășurarea programului de învățare și în procesul de îmbunătățire a sa;

- feed-back-ul constructiv furnizat de evaluări, care să demonstreze că punctele de vedere și comentariile elevilor sunt apreciate și respectate;
- responsabilitatea și sentimentul de proprietate asupra programului de învățare, care să mărească implicarea și realizările elevilor;
- apreciere și grad de satisfacție mai mari manifestate de elevii implicați în programul de învățare.

Beneficii pentru angajatori:

- număr mare de angajați cu competențe de bază solide;
- competențe crescute la angajații cu abilități profesionale mai înalte;
- aport la profitabilitatea organizației;
- o mai rapidă integrare a noilor angajați în forța de muncă stabilă și acomodare cu practicile de muncă;
- încredere în soliditatea și calitatea învățământului și a competențelor achiziționate.

Beneficii pentru autorități publice:

- abilități crescute de angajare;
- standarde mai ridicate în oferta de învățământ;
- competențe de bază mai bune;
- un nivel mai ridicat al abilităților pentru atragerea investițiilor interne;
- încredere în soliditatea și calitatea învățământului și a competențelor achiziționate.

Beneficii pentru unitățile ÎPT:

- informații despre buna practică;
- comparații cu alte unități ÎPT;
- încrederea în propria ofertă și în capacitatea de a promova programele de învățare în mod corespunzător;
- maximizarea potențialului de angajare al elevilor;
- dovezi vizând oferta de calitate pentru organismele finanțatoare;
- contribuție la dezvoltarea regională și a comunității locale;
- legitimitate și recunoaștere crescute.

3. SCOPUL AUTOEVALUĂRII ȘI AL ASIGURĂRII CALITĂȚII

Monitorizarea, revizuirea și evaluarea desfășurate pe parcursul procesului de autoevaluare contribuie direct la asigurarea calității ofertei ÎPT. *Asigurarea calității implică toate tehnicile și activitățile care vizează eliminarea cauzelor performanței nesatisfăcătoare prezente la toate nivelurile semnificative, de la identificarea nevoilor, până la evaluarea dacă aceste nevoi au fost satisfăcute.* Astfel, procesul de asigurare a calității va cuprinde următorii pași:

- identificarea variabilelor-cheie care urmează să fie monitorizate;
- stabilirea țintelor, a standardelor sau a nivelurilor de performanță cerute pentru aceste variabile;

- dezvoltarea și implementarea unui sistem pentru colectarea, analizarea și raportarea informațiilor privind performanța legată de variabilele-cheie;
- identificarea acțiunii care trebuie să urmeze dacă performanța se situează sub ținte, standarde sau niveluri cerute;
- implementarea și monitorizarea acțiunilor în vederea schimbării.

În primul rând, o ofertă care respectă cerințele asigurării calității va oferi unităților ÎPT acreditare și legitimitate. Într-un sens mai larg, ea permite învățământului să satisfacă nevoile elevilor, ale angajatorilor, ale comunității locale și ale economiei. Asigurarea calității va garanta și faptul că oferta este în acord cu obiectivele mai generale prevăzute de standardele crescânde ale învățământului, cum ar fi:

- niveluri înalte ale rezultatelor elevilor;
- excelență în predare, formare și alte servicii;
- valoare în schimbul banilor.

Autoevaluarea este elaborată astfel încât interesele elevilor să aibă prioritate și să dețină o importanță covârșitoare. Intenția este de a situa elevii, nevoile, experiențele și realizările lor în centrul procesului de autoevaluare și îmbunătățire. Mai mult, toată oferta care vizează elevii trebuie să răspundă nevoilor angajatorilor, comunității locale și economiei. Pentru îndeplinirea acestui scop, unitățile ÎPT trebuie să realizeze autoevaluarea și îmbunătățirea în asociere cu organizațiile externe. Accentul cade mai mult pe colaborare și mai puțin pe competiție. Unitățile ÎPT trebuie să implice total partenerii-cheie în procesul de planificare a autoevaluării și a îmbunătățirii.

Este de dorit ca unitățile ÎPT să promoveze egalitatea șanselor în toate aspectele ofertei. Aceasta cuprinde adoptarea măsurilor de largire a posibilităților de participare, eliminarea tuturor barierelor și micșorarea numărului inegalităților de șanse în procesul de angajare. Mai mult, unităților ÎPT li se cere să demonstreze viabilitatea financiară și faptul că oferă valoare în schimbul banilor, ca elemente-cheie ale autoevaluării.

4. RESPONSABILITĂȚI ÎN REALIZAREA AUTOEVALUĂRII

Principalul scop al autoevaluării este îmbunătățirea propriei performanțe. Autoevaluarea eficientă dă posibilitatea unei unități ÎPT să-și identifice punctele tari și punctele slabe, să compare propria performanță cu cea a altor unități ÎPT, să identifice posibilități de îmbunătățire, să stabilească obiective și ținte și să își organizeze în ordinea priorității acțiunile necesare pentru a le realiza. Furnizează, de asemenea, mijloacele de identificare și satisfacere a nevoilor elevilor și a altor factori interesați.

Autoevaluarea trebuie să sprijine dezvoltarea organizațională. De aceea, ea trebuie realizată ca o parte integrantă a planificării strategice și operaționale și nu ca o activitate închisă. De asemenea, autoevaluarea trebuie să se integre-

ze reglementărilor unității ÎPT vizând asigurarea calității, inclusiv a tuturor standardelor externe de asigurare a calității și modelelor de comparație cu alte unități. Astfel, calitatea și rigoarea procesului de autoevaluare constituie un mijloc important pentru demonstrarea răspunderii publice.

4.1. Implicarea personalului de la toate nivelurile

Pentru a se realiza o îmbunătățire continuă, întreg personalul trebuie să fie încurajat să își monitorizeze și să își evalueze propria performanță și să identifice domenii care necesită îmbunătățire. Trebuie, de asemenea, să i se furnizeze timpul și pregătirea necesare pentru realizarea acestei sarcini. Multe unități ÎPT subestimează timpul necesar desfășurării până la capăt a unei autoevaluări eficiente, mai ales timpul pe care îl implică strângerea dovezilor necesare.

Cea mai bună practică, mai ales pentru unitățile ÎPT mari, este aceea de a organiza echipe pentru evaluarea propriului domeniu de activitate. Aceste echipe trebuie să fie pregătite în domeniul tehnicilor de autoevaluare, mai ales al abilităților de evaluare a dovezilor și de efectuare a unor judecăți solide. Echipele, alcătuite pe principii funcționale sau pe discipline de învățământ, trebuie să ajungă la o înțelegere și la un consens asupra motivelor și beneficiilor derivate din realizarea autoevaluării și asigurarea calității. Odată ce o echipă își finalizează autoevaluarea și înaintează raportul și planul de acțiune, acestea trebuie aprobate la nivel de management. În unitățile ÎPT eficiente, punctele cheie sunt adunate într-un raport general de autoevaluare organizațională și într-un plan de îmbunătățire. Echipele trebuie să primească feedback asupra raportului și planului de acțiune pe care le-au realizat. În acest mod, se poate cunoaște de ce unele acțiuni sunt realizabile, în timp ce altele nu, iar aceasta conduce spre înțelegerea comună a priorităților.

4.2. Implicarea elevilor

Unitățile ÎPT trebuie să demonstreze implicarea deplină a elevilor în procesul de autoevaluare. Ele trebuie să dezvolte metode eficiente de obținere a feedback-ului din partea elevilor, care să includă chestionare, interviuri, grupuri de discuție, ateliere de lucru și colectarea plângerilor. Studiile trebuie să vizeze atât nevoile viitorilor elevi, cât și nivelul de satisfacție al celor care părăsesc instituția față de programul la care au participat. O importanță aparte o are colectarea datelor despre elevii care abandonează programele înainte de a dobândi o competență.

4.3. Implicarea factorilor interesați

În planificarea procesului de autoevaluare, unitățile ÎPT trebuie să ia în considerare și rolul pe care îl vor juca sub-contractorii, partenerii-cheie și angajatorii. Este necesar ca unitățile școlare să dezvolte metode de obținere a opiniilor din partea organismelor externe, de exemplu din partea angajatorilor și a comunității locale, opinii legate de participarea elevilor la sesiunile de practică la locul de muncă și/sau intrarea acestora pe piața forței de muncă și relevanța programelor de învățare. Organismele externe implicate trebuie să fie informate despre scopul și rezultatele autoevaluării, iar feed-back-ul lor să fie folosit la dezvoltarea calității ofertei ÎPT.

4.4. Implicarea managementului

Procesul de autoevaluare trebuie condus și organizat în mod operativ și eficient. Managerii trebuie să adere la obiectivele autoevaluării și să caute să promoveze o atmosferă de încredere, în care indivizii și grupurile să poată reflecta asupra performanței proprii și să aibă o atitudine critică față de aceasta.

Managerii trebuie să participe activ la procesul de autoevaluare, într-o manieră adecvată responsabilităților lor privind ridicarea standardelor și îmbunătățirea eficienței și eficacității totale a programelor de învățare. Ei trebuie, de asemenea, să aprobe raportul final de autoevaluare și planul de îmbunătățire și să evalueze eficiența procesului de autoevaluare.

5. CADRUL DE AUTOEVALUARE

Unitățile ÎPT trebuie să îndeplinească următoarele trei cerințe de bază referitoare la cadrul de autoevaluare:

- autoevaluarea privește *toate aspectele activității unei unități ÎPT*, dar în special calitatea și standardul experienței de învățare și ale rezultatelor elevilor;
- autoevaluarea privește *toate declarațiile de calitate convenite* și toți indicatorii de performanță din Cadrul de autoevaluare al unității ÎPT;

- autoevaluarea trebuie să țină cont de *strategiile naționale și de politicile guvernamentale de îmbunătățire*.

6. DOVEZILE ȘI JUDECĂȚILE ÎN AUTOEVALUARE

Este necesar să se facă distincție întotdeauna între dovada propriu-zisă prezentată în susținerea unei aprecieri și sursa acelei dovezi. Sursa dovezii este, în sine, insuficientă. Cu toate acestea, sursele interne și externe din care sunt obținute dovezile trebuie să fie exprimate clar. Cadrul de autoevaluare a unității ÎPT oferă propuneri de surse posibile de dovezi pentru fiecare declarație de calitate. Unele surse de dovezi sunt folosite pentru mai multe declarații de calitate. Pentru ca dovezile să fie solide și judecățile de autoevaluare să fie consistente, acestea trebuie să îndeplinească următoarele cinci condiții:

- să fie *valide*: dovezile sunt semnificative și susțin punctele tari sau punctele slabe identificate;
- să fie *cuantificabile*: sunt folosite măsuri de performanță interne și externe, sunt folosite atât cifre, cât și procente, iar acestea sunt clare și fără ambiguități;
- să fie *suficiente*: dovezile sunt complete și suficiente pentru a acoperi toți indicatorii de performanță; dovezile pot fi verificate prin triangulație, și anume prin faptul că există dovezi din trei surse separate și din trei perspective diferite;
- să fie *actuale*: dovezile sunt suficient de recente pentru a oferi o imagine precisă a situației în momentul întocmirii raportului de autoevaluare;
- să fie *exacte*: dovezile sunt atribuite unor surse identificate și verificabile.